

Предсједавајући Предсједништва БиХ Небојша Радмановић у интервјуу за Радио Дојче веле оцењује реформу полиције протууставном. БиХ не може бити централизована држава, тврди Радмановић

Европа се ујединила на темељу економије, безбједности и поштивања људских права. Шта уједињује БиХ, а да није притисак странаца или страх да не избије рат?

- Постоји више ствари, али основна ствар јесте приступ ЕУ. Дакле, у БиХ, без обзира што постоји прича о неискрености неких политичара, за сада су сви определијели за ЕУ. Процјене показују да сви грађани желе ЕУ. Дакле, то значи усвајање стандарда ЕУ, прије свега економски просперитет, и безбједност у цјелини гледано. Ако томе додамо да ми сами као мали народи на овом простору не правимо границе, онда је то довољно за заједнички приступ овим крупним циљевима.

Да ли мислите да би се права народа боље штитила када би се укинуло ентитетско гласање, а кроз Дом народа омогућило ефективно блокирање одлука Парламентарне скупштине? Како ви то видите?

- Ентитетско гласање јесте заштита ентитета, а не једног народа. Тачно је да се то у пракси претвори понекад у заштиту једног народа и претпостављам да ће то у будућности бити гласање као заштита националних интереса једног конститутивног народа. И то није по мом мишљењу суштински проблем БиХ. БиХ због прошлости какву је имала и због садашњег стања је овако конципирана, и у њој мора постојати заштита конститутивних народа као и сва људска права за остале која су предвиђена. Ја мислим да је то могуће.

На одређени начин то је већ обезбијеђено, садашњим Уставом из Дејтонског мировног споразума, само су неке снаге из БиХ и уз помоћ одређених међународних представника дигле то на виши ниво него што јесте. Дакле, садашњи Устав по мом виђењу, није уопште проблем као што није проблем ентитетско гласање. Проблем је што се један број људи у БиХ залаже за централизовану државу, а други за децентрализовану и тај сукоб траје од потписивања Дејтонског мировног споразума.

Али ентитетско гласање би требало да штити сва три конститутивна народа у РС, а не само Србе?

- Кад ја потезем захтјев за заштиту ентитетских интереса складу са Уставом о њему се изјашњава Народна скупштина РС двотрећинском већином и у том гласању учествују и Бошњаци и Хрвати који су у Народној скупштини.

Обрнута је ситуација код друга два члана Предсједништва. Они подносе захтјев за заштиту ентитетских интереса а само из њиховог народа се изјашњавају о томе. И о томе нико не говори у БиХ. Да је обрнута ситуација сви би нападали мене или РС и рекли како они то раде. Ја се уопште не осврћем на то питање јер мислим, као што сам рекао, да садашњи Устав обезбјеђује људска права осим у једном домену избора чланова Предсједништва.

Предсједавајући Предсједништва треба да представља цијелу земљу. Ипак, сваки члан представља само један конститутивни народ. Да ли Ви као предсједавајући у тој двострукој улози заиста можете на исти начин представљати и Србе и Бошњаке и Хрвате?

- Ни један устав на свијету није до детаља разрадио све да не би било неспоразума. Тако и овај босанско-херцеговачки. Све зависи од људи. Ево ја тврдим да, када сам ја у питању, то потпуно функционише. Моја уставна овлаштења на основу избора су и заштита интереса РС која остварујем као члан Предсједништва, а када сам предсједавајући ја заиста заступам читаву БиХ онакву каква она јесте.

Не по својим личним жељама јер то онда не би било у интересу свих. Прошао сам мандат

од осам мјесеци и сви знају, дакле чак и друга два члана Предсједништва, да ни једанпут нисам ни на вањској ни на унутрашњој сцени повриједио ни један од народа. То није случај са другима. Дакле то по мом виђењу зависи од персоналног избора људи и од тога како они то виде. Други чланови Предсједништва иду и заступају своје личне интересе кад су предсједавајући, на шта не би имали право.

Мислите на господина Силајџића?

- Да, мислим прије свега на Хариса Силајџића који је без обзира што нема усаглашених ставова иступио и то иако је знао да нема сагласности. Ја обрнуто радим. Чак и кад не бисмо усагласили ставове ја не кажем ни једну реченицу која ће повриједити друге народе у БиХ.

Како изгледа Ваш нормални радни дан када одржавате сједнице, да ли је атмосфера напета, да ли се свађате?

- Око уставних надлежности које има Предсједништво ми се врло ефикасно договарамо. То је велики број питања који није присутан у јавности, а који је врло значајан за читаву БиХ, и са тог становишта Предсједништво веома успјешно ради, чак ефикасно, нема заостајања, углавном, дакле, никад се не може рећи сто посто. Међутим наши политички погледи и на прошлост БиХ и на будућност су различити. И када о томе разговарамо онда имамо проблема. Дакле, то је јасан сукоб за централизацију БиХ и децентрализацију. И прије тога, у ствари, сукоб у провођењу Устава или непровођењу Устава. Дакле ја припадам онима који мисле да док је Устав на снази он мора тако да се остварује.

Централизација или децентрализација, та се матрица појављује у било којем питању које је на дневном реду у БиХ. Кроз било који проблем, од буџета, државне имовине,

итд. Није ли то једна врста системског проблема?

- Није системски проблем јер је то уствари Уставом ријешено. Проблем је у главама једног броја људи који мисле да могу сједити у Сарајеву у некој фотељи и владати читавом БиХ како се њима свиђа. Дакле какав год буде систем, како год то системски ријешимо, неће бити ријешено да буде централизована БиХ. Због тога што она не може опстати као централизована и они који се залажу за централизацију залажу се у ствари за распад земље, јер БиХ не може функционисати као централизована земља.

Друго, тренд укупно у Европи јесте децентрализација. Скоро су све земље децентрализоване, по разним основама. И најкрупније, дакле оне које диктирају политику ЕУ, Њемачка на примјер, Аустрија, Шпанија, Велика Британија. БиХ са својом специфичном прошлости са неспорно сталним сукобима три конститутивна народа који на њеном простору живе, не може бити централизована јер неће моћи опстати. Јер ће бити нестабилна, јер ће носити нестабилност у цијелој Европи. Зато није системски проблем.

Систем је ријешило да је БиХ децентрализована са правима три конститутивна народа са два ентитета и она тако мора функционисати. Сваки захтјев мимо тога, као посљедњи захтјев око буџета двојице члана Предсједништва, је непримјерен и неодговоран и потпуно непотребно прави проблеме читавој БиХ.

Али иста матрица се појављује и у том случају и у реформи полиције и у сваком другом питању. Не иде се конструктивно. Из РС желе што је могуће више децентрализовати, а у Федерацији што више централизовати..

- То је једна плитка политичка теза и домаћих политичара и неких странаца који им помажу да РС буде крива за све. Знате, сва прича о реформи полиције је противуставна и на једној потпуно неевропској матрици. Али се тако гурала и онда се каже ево буне се опет ови из РС. Дакле РС само досљедно проводи постојећи Устав, док се он не промијени на неки начин а приче о томе су стално присутне. Тако и око буџета и око низа других ствари.

Јесте ли задовољни 2008. годином? Потписан је Споразум о стабилизацији и придруживању. Да ли је то довољно?

- Зависи из ког угла се то гледа. Знате, увијек може боље. И ја лично мислим да је требало и могло много више да направимо, нарочито у другој половини године. Споразум о стабилизацији и придруживању је крупан корак и само по себи то може да засјени све друге неуспјехе.

Друга ствар што смо сви очекивали да ћемо направити неке друге кораке који би ишли у смислу реализације Споразума и приближавале нас кандидатском статусу. Ја мислим да ту јесмо мало закаснили али имамо времена да стигнемо. Имамо нека оправдања али није добро да се људи правдају.

Неки кажу да је безвизни режим неизвјестан у 2009. години?

- Безвизни режим зависи од земаља ЕУ, а не толико од БиХ. Ево, ако ово слушају у ЕУ подсећам их да су многим направили безвизни режим а да нису имали ни близу испуњене услове као што ми сад имамо.

Разумијем да су мало критичнији како вријеме пролази и траже да се све испуни. Али БиХ ће у току 2009. године испунити највећи дио онога што се тражи да би могла бити кандидат и добити безвизни режим. Обрнуто од тога, ако све друге земље у региону добију безвизни режим и постану кандидати а БиХ не постане, то је врло опасно и за БиХ и за цијелу Европу.

Да ли је реално да се наредни избори одрже по новом уставу?

- Тешко је одговорити да ли је нешто реално у оваквој политичкој клими. И у некој развијенијој земљи кад би вас тако нешто питали тешко би вам могли на то одговорити. Постоји значајан притисак једног броја политичара и једног броја међународних представника да дође до промјена Устава. Ја сам лично скептик, иако сам човјек који позитивно размишља, и оптимиста и такав мора бити политичар. У цјелини гледано када је у питању промјена устава у току 2009. скептичан сам и то из два разлога.

Постоје они који мисле да се Устав може промијенити само онако као што они замишљају, и могу да блокирају и то смо већ имали случај, код такозваног априлског пакета из 2006. године. Постоје и они као ја, који то реално сагледавају и ја мислим да има услова да се промјени Устав у неколико ствари које су везане за људска права. То су и неке ингеренције Предсједништва, начин избора Предсједништва и ако би то прихватила већина у БиХ, онда можемо то промијенити и по том Уставу ићи на наредне изборе.

Уколико превладају они који хоће све да промјене онда нема ништа од тога. Пошто сад знам колико су јаке те снаге које хоће све да промијене а не могу то све промијенити а могу блокирати друге промјене, због тога сам скептик и мислим да нећемо у току 2009. године доћи до измјена Устава а то значи да на изборе 2010. године идемо овако.

Значи, усвајањем новог устава, мораће се расписати нови избори?

- Ту постоји једна ситуација у БиХ која није у складу са европском причом. Ми се стално журимо јер много заостајемо и настојимо да усвојимо велики број закона па тако и Устав да промјеномо преко ноћи. Развијене земље расправљају о уставу три године а онда промјене три члана. А ми мислимо да можемо то све преко ноћи да урадимо. И ту је та разлика.

Ја мислим да смо требали овај мандат да потрошимо благо на припреме за стварање климе код грађана на схватања једног броја политичара да не може проћи увијек оно што њих занима да бисмо онда дошли до промјене Устава. Ми нисмо од 2006. године када је пропао априлски пакет направили ни корачић напријед. Можда смо направили и неколико корака уназад и сад кажемо можемо ли у неколико мјесеци промијенити Устав. Па наравно да не можемо.

(Радио Дојче веле)